

Aan de commissie
Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport

Geachte commissieleden,

Naar aanleiding van de bespreking van het beleidsplan Samen naar een toekomst zonder geweld in de commissie ZWCS heb ik u op 24 januari een brief gestuurd met aanvullende informatie (24bb000285). In deze brief heb ik aangekondigd u in de zomer van 2024 nader te informeren over de ontwikkelingen rondom het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Dit landelijke programma betreft de hervorming van de huidige beschermingsketen voor kinderen/gezinnen en volwassenen zonder kinderen in een onveilige thuissituatie (0 tot 100 jarigen) en kent een looptijd tot en met 2030. Het Toekomstscenario hangt nauw samen met de Hervormingsagenda Jeugd.

Inleiding

De huidige beschermingsketen ervaren we met elkaar als complex en knellend. Organisaties werken meestal na elkaar en betrokkenen voelen zich onvoldoende gehoord en gezien. Ook is vaak de achterliggende problematiek, die dikwijls op verschillende leefgebieden ligt en in het gezinssysteem wortelt, te weinig in beeld. Dit heeft ertoe geleid dat in opdracht van de ministeries van VWS en J&V en de VNG het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is opgesteld. Het Toekomstscenario richt zich op een eenvoudiger, gezinsgerichte aanpak die transparantie, rechtsbescherming en verbetering omarmt zodat voor het gezin duidelijk is wie welke taak en bevoegdheden heeft en tijdig de juiste hulp en bescherming wordt geboden.

De volgende basisprincipes staan centraal: gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant, eenvoudig en lerend. Deze basisprincipes moeten leiden tot structuurwijzigingen ten opzichte van het huidige stelsel. Dat maakt ruimte voor een andere manier van werken (meer effectief en efficiënt), die voor het gezin begrijpelijk en transparant is. Belangrijke onderdelen hierbij zijn het inzetten van ervaringsdeskundigen en voldoende aandacht voor rechtsbescherming in alle fases van hulpverlening.

Het Toekomstscenario richt zich nadrukkelijk zowel op de huidige jeugdbeschermingsketen als op de keten huiselijk geweld en kindermishandeling en leidt tot een aanpassing van de keten van veiligheid en bescherming. Het behelst een omslag en ontwikkeling bij gemeenten (wijkteams) en alle betrokken ketenpartners zoals Veilig

Thuis (VT), de Gecertificeerde Instellingen (GI) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK).

Het Toekomstscenario

De kern van hulp aan gezinnen, ook bij veiligheidsvraagstukken, is en blijft het wijkteam. Het wijkteam hanteert een brede blik, werkt op een oordeelvrije manier en heeft kennis op alle leefgebieden. De behoeften van kinderen, gezinnen en huishoudens staan daarbij centraal. Het uitgangspunt is het recht op autonomie en zelfbeschikking. Dit betekent een verschuiving van gedwongen beschermen en ingrijpen naar helpen en ondersteuning bieden.

Als meer expertise op veiligheid nodig is kan het wijkteam een beroep doen op het nieuw in te richten Regionaal Veiligheidsteam (bestaande uit de huidige organisaties Veilig Thuis (VT), Gecertificeerde Instellingen (GI) en mogelijk onderdelen van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)). Hier is specialistische expertise op ontwikkelingsbedreiging en veiligheid beschikbaar. Het Regionaal Veiligheidsteam en wijkteam trekken waar nodig samen op in casuïstiek. In situaties van ernstig huiselijk geweld kan zo zelfs eerder worden ingegrepen om de benodigde bescherming te bieden. Het wijkteam draagt hierbij niet over maar blijft altijd betrokken.

De professionals van lokale teams, specialistische professionals op het gebied van veiligheid, jeugd- en volwassenenzorg werken zo samen aan een duurzaam veilige situatie voor het gezin. Ze richten zich hierbij op alle gezinsleden.

Om te komen tot deze nieuwe structuur is een landelijk programmateam ingericht en worden onderliggende complexe vraagstukken uitgewerkt en voorbereid op besluitvorming. Gemeenten (waaronder Rotterdam) en ketenpartners zijn hier nauw bij betrokken.

Een belangrijk landelijk besluit betreft de inrichting van het Regionaal Veiligheidsteam (RVT): welke functionaliteiten van de huidige organisaties VT, GI en RvdK landen in het RVT, hoe wordt het RVT aangestuurd en welke regio-indeling wordt leidend?

Besluitvorming hierover wordt in de 2de helft van 2024 verwacht. De VNG consulteert als 1 van de 3 opdrachtgevers hierover de achterban. Rotterdam geeft zowel ambtelijk als bestuurlijk input op de diverse scenario's. Waar mogelijk trekken we hierin gezamenlijk op als G4.

Na dit besluit wordt helder welk wetgevingstraject moet worden opgestart en wordt toegewerkt naar een landelijk politiek besluit in 2025. De verwachting is dat in de tweede helft van 2027 het wetgevingstraject is afgerond. Daarna kan de volledige transitie en transformatie starten. De haalbaarheid van deze landelijke planning is overigens wel afhankelijk van besluiten van het nieuwe kabinet.

Rotterdam en het Toekomstscenario

Om ons als stad voor te bereiden op deze beweging werken we samen met de andere gemeenten van de regio Rotterdam Rijnmond. Onderdelen van het Toekomstscenario worden in Rotterdam uitgetest in een proeftuin in IJsselmonde (andere proeftuinen in onze regio vinden plaats in Goeree-Overflakkee en Capelle aan den IJssel).

In de proeftuinen werken professionals van het wijkteam, VT, de GI en waar mogelijk de RvdK nauw samen en zorgen ervoor dat een gezin of huishouden altijd een vast aanspreekpunt heeft, ook als blijkt dat er meer gespecialiseerde of gedwongen hulp nodig is. Het principe van stepped care (organisaties die na elkaar werken) wordt hiermee doorbroken en er gaat geen tijd verloren aan doorverwijzingen. Ook worden waar mogelijk ervaringsdeskundigen ingezet. De uitkomsten van het beproeven in de regio (en

de andere 9 plaatsen in Nederland) zijn van belang voor de verdere doorontwikkeling van het Toekomstscenario.

In de Kamerbrief van 24 april 2024¹ is te lezen dat eerste resultaten van deze manier van werken veelbelovend zijn: de kwaliteit van de (vrijwillige) hulpverlening neemt toe en gezinnen, ondersteund door de professionals, komen in veel gevallen zonder de inzet van gedwongen (kinderbeschermings) maatregelen tot goede oplossingen voor de problemen waar zij tegenaan lopen. Via monitoring en nader onderzoek wordt gekeken of dit beeld representatief en bestendig is.

Naast de vorming van het Regionaal Veiligheidsteam ligt er een belangrijke ontwikkelopgave voor de wijkteams. In regionaal verband is onderzoek gedaan naar wat nodig is om te komen tot de manier van werken zoals beschreven in het Toekomstscenario. Zo'n nieuwe manier van werken vraagt aandacht en tijd. Een uitdaging in deze ingewikkelde tijd van krapte. Samen met andere gemeenten vraag ik hier nadrukkelijk aandacht voor bij de opdrachtgevers van het Toekomstscenario. Het gaat hierbij om tijdige besluitvorming, passende financiële kaders en een helder wetgevingstraject. Ook ga ik hierover lokaal en regionaal in gesprek met relevante partijen.

In de komende jaren zal op diverse onderdelen nog de nodige ontwikkeling en besluitvorming nodig zijn. Het Toekomstscenario, maar ook het parallelle proces van de Hervormingsagenda Jeugd leggen een grote opgave neer bij de wijkteams. Dit vraagt zorgvuldigheid en passende en haalbare doelen.

Bij nieuwe ontwikkelingen zal ik u uiteraard nader informeren.

Met vriendelijke groet,

Ronald Buijt
Wethouder Zorg, Ouderen, Jeugdzorg

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 31 839, nr. 1018